

NOVA PRAVDA

GLASILO NARODNO-SOCIJALISTIČNE STRANKE.

Uredništvo in upravnništvo:
Ljubljana, Gradišče št. 7, levo. Telefon št. 77.

Izhaja vsako soboto.
Posamezna številka velja 1 K.

Naročnina: Mesečno 4 K, četrtletno 12 K, polletno 24 K in celoletno 49 K. — Inzerati po dogovoru.

Vladne krize — napoved boja.

Kadar je vladna kriza v Beogradu, v centralnih uradih nihče nič ne dela. Vse čaka novih ministrov, politizira in pušča najnujnejša dela v nemar. Ker je pri nas veliko kriz, se zato velikokrat nič ne dela in ni čudno, da smo od notranje konsolidacije zelo oddaljeni ter v vedno večji zmedenosti in vrtincih, ki nas hočejo vsaki čas pogoltniti. Vladne krize so navadno izzvale za prazen nič. Osebna ambicija vladeželjnosti, strankarstva zaslepljenost, koritarstvo in pohlep po izvoznih so stvari, ki povzročajo krize. Dalje opožamo posebno zadnji čas, da povzročajo vladne krize tudi strankarji, ki so šli že od vseh početkov v vladu z zahrbtnimi nameni, da ob ugodni priliki naskočijo redno vladno delo in zločinsko izigravajo vprašanje in zahteve, ki morajo privedi do najostrejših nasprotev. To pa samo žal, da oslabe misel edinstva in preprečijo sprejetje volilnega zakona, ki ga ljudstvo predvsem hoče od absolutičnega tribunala v Beogradu. Boje se obračuna z narodom.

Danes vlada v Beogradu absolutistični kapitalistični sistem, ki dela samo za razred buržuazije in zapostavlja razred neposedujočih, to je delavnega ljudstva. Takoj po prevratu se je zdelo,

da je že kapitalizmu za večno odklenalo. Razmah delavskega razreda je bil tako velik, da je bila vsa moč kapitalizma, kolikor jo je še ostalo po porazu na vseh frontah, potisnjena v stran. Takrat je bil čas, da bi delavski razred enkrat za vselej onemogočil razvoj kapitalistične SHS države. Toda delavski razred se svoje moči ni zavedal in mu od vsega veličastnega revolucionarnega pokreta ni ostalo nič. Kapital prevzema zopet vso moč v roke; državna, socialna in gospodarska iniciativa je v rokah posameznikov, ljudstvo pa naj pleše, kakor igrajo kapitalistične vijoline. Če ne pariraš, postavi kapitalizem na cesto batalijone, ki streljajo in strejo uporne duhove, ki so močni še dovolj, da se upirajo krivici. Absolutistična kapitalistična moč je vpadla v hrbet poštebnemu delavskemu pokretu in hoče da zmagaja.

Čutimo, da se bodo bili v najbližji bodočnosti boji na življenje in smrt. Gorje premagancu! Ker bodo to zadnji boji za moč dolgega časovnega razdobja!

Delavski razred, zakoplji se v strelske järke, bodi pripravljen in steri v enotnih falangah gadjo zalego, ki trosi strup in nesrečo med narod.

— aa —

Norci ali zločinci.

Na entento se ne moremo več zanašati. Naša zaveznica ni buržuazna in imperijalistična ententa! To ve danes vsak človek pri nas in za to spoznanje ni potrebna posebna modrost. Samo v Beogradu nočejo tega uvideti. Navzlic vsem zaušnicam, ki smo jih doživeli v Parizu in navzlic vsem grozodejstvom, ki so se izvršila nad našim narodom v zasedenem ozemlju, se klanjajo naši oficijelni krogi pred ententnimi pustolovci. Ni dovolj, da smo bili oklufotani po eni strani lica, nastavljamo jim še drugo, da bomo še bolj tepeni.

Nerazumljivo je, kako je mogoče, da se naša vladaspūša v razgovore z ententnimi eksponenti, ki nas hočejo navdušiti za vojno proti Rusiji. Še bolj bedasto je nadalje, da še danes sedi v Beogradu zastopnik Denjkinove vlade, s katerim se beograjski krogi zgovarjajo kot oficijelnim zastopnikom ruskega naroda.

Naša zunanja politika bo le takrat uspešna, če bo zapustila lažljivo entento in stopila v zvezo z vsemi slovanskimi državami in predvsem z današnjo Rusijo. Tu je naš spas in naša rešitev. Pustimo tuji, sovražni svet, ki nima niti najmanj smisla za naše težnje.

Nobenega dvoma ni, da je naša zunanja politika v svoji otročji naivnosti doživela popoln poraz. Če drugega ne, govore dovolj jasno fakta, kot so nerešeno jadransko vprašanje, prikrajšanje pri vojni odškodnini in v zadnjem času barantanje za demarkacijsko linijo na Koroskem.

Toda ne samo zunanja politika, tudi notranji odnosi v državi sami so taki, da vsakega poštenega človeka navdajajo z največjo skrbjo.

Vlada se za izvoznice, za vojne oderuhe in spekulante ter za krščeno in nekrščeno čifutarijo.

O socialni zakonodaji sploh ni govora. Delavski razred bo prav kmalu v položaju, da se bo moral boriti celo za ono, kar mu je bilo že priznано.

Mislili smo, da bomo prišli od 8urnega delavnika k socializaciji vele-industrije, a se imamo bati, da nam za predvideno socializacijo vzamejo 8urno delo. Minister za socialno politiko je nameraval preurediti zakon o nezgodnem in invalidnem zavarovanju, ker je stari zastarel in ne priznava vsled današnjih življenjskih razmer niti miloščine, kaj šele odpomoč. Toda vsled večnih kriz zakon ni mogel dobiti podpisov in je tako ostal osnutek za registraturo. Za delavske zbornice nima „ljudsko“ zastopstvo nobenega smisla. Za zakonito varstvo dela, za ureditev minimalnih mezd „nema vremena“ beograjska gospoda. Vse stoji in čaka!

Prehranjevalnega vprašanja še do danes niso rešili. Moko plačujemo po 12 kron, akoravno bi jo po 4 krone lahko imeli v izobilju. Ljudstvo strda in izvoznice vlečejo mastne profite.

Premog hočejo na željo dunajskih čifutov podražiti na 70 vin. za kg; voznino na železnicah za 100 in več %/o. Posledica: draginja raste v nedogled in delavski razred kmalu ne bo v stanu, da si skuha neslan krop.

Stanovanjsko vprašanje rešujejo tako, da ščitijo milijonarje. Država nima nobenega smisla za zgradbo novih hiš. Izdajajo se naredbe, da se drugi dan preklčejo. Zima pa prihaja in ljudje bodo zmrzo-vali v vagonih, kletih in podstrešjih.

Plače javnim nameščencem se ne bodo zvišale, ker so v Beogradu mnenja, da je življenje vsaki dan ceneje. Nameščenci pa proklinjajo vladu, ki jih hoče žive pokopati.

Ako se upreš beograjski politiki, groze z zaporom in solдати. Ako opozoriš takozvane narodne poslance na gorostastnosti drž. politike, skomiznejo z rameni, češ da se ne da pomagati. Ko pa apeliraš na demokracijo, odrečejo beograjski despoti brez vsakega sramu javnim nameščencem in učiteljem pasivno volilno pravico. Tako

se vlada pri nas v dobi, ko mislimo, da je socializem zmagal.

Nihče ne ve, ali ima opraviti z norci ali zločinci. Le dvoje je mogoče,

ali so v Beogradu prišli ob pamet, ali pa igrajo z državo zločinsko hazardno igro, da upropastijo narod in svobodo!

—aa—

Stari in novi socializem.

Od družabne pogodbe je odvisno, da bi te demokratične podjetniške oblike ohranile potrebno avtoriteto v podjetju in potrebno gibčnost trgovskega vodstva. Da demokracija podjetij ne sme pomeniti zrahljanje delavne discipline in reda, je samo ob sebi razumljivo.

Zadružni sistem ima pred politično-kolektivističnem sistemom še to prednost, da se da upeljati tudi v razmeroma majhnih podjetjih, medtem ko se javnopravna socializacija uvede lahko le v velepodjetjih. Že podjetje, ki stalno namešča pet delavnih sil, je mogoče spremeniti v zadružno. Ravnotako pa je možno izpeljati zadružno socializacijo v največjih podjetjih.

Dalje se smatra za oviro zadružne socializacije fluktuacija (tukaj menjava delavnega mesta) uslužbencev v podjetjih. Ta obstoja pri članstvu vseh društev in vendar v kljub temu obstojajo in prospejajo. Gotovo se ne sme poveriti vodstvo podjetja delavcem — pticam selivkam, ki vsak mesec menjajo svojo službo. Tudi delavske produkcijske zadruge si puščajo v tem oziru odprta zadnja vrata v družabni pogodbi, zavezujoče se, da sprejmejo delavca šele po šestmesečni službi za svojega člana. Člani zavoda torej lahko postane le stalnejše osebe. Poleg tega pa ravno zadružni sistem nedvomno silno pripomore k stalnosti delavskih sil, kar gotovo ne bode na škodo kakovosti izdelkov. Nestalne in mlade sile bodo imele pač pravico na svoj delež pri dobičku, ne pa na nadzorstvo in vodstvo uprave.

Mnogo težkih dvomov se poraja v glavi nekaterih kritikov pri vprašanju, da prospevanje pri vseh zavodih ne bode enako in da vsled tega ne bodo vsi delavci materijelno enako postavljeni. To je seveda resnica, je danes isto pri gospodarstvu kapitalističnem kot zadružnem. Če bode eno zadružno podjetje slabše uspevalo kot drugo, se morajo njegovi deležniki pač potruditi, da bode uspeval bolje, tako z osebnim trudom kot z upeljavo boljših produkcijskih metod in boljše uprave.

Socialno zavarovanje.

Člani okrajne bolniške blagajne so vse obveznemu zavarovanju podvržene osebe, ki so zaposlene v obratih (podjetjih) njenega delokroga, ako niso član kake druge po zakonu dopustne blagajne (§ 11). Vsak delodajalec je dolžan svoje delavce priglasiti najpозneje v teku 3 dni, istotako odglasiti. Z dnem začetka zavarovanju obveznega zaposlenja zadobe članske pravice. Članske pravice trajajo do izstopa iz zavarovanju podvržene službe, oziroma, če je po izstopu brezposeln in prispevkov ne more plačati, ima pravico do podpore največ 6 tednov. Kdor se zavaruje prostovoljno, dobi pravico do podpore šele po preteku statutarno določene dobe, ki mora znašati najmanj 4 dni največ 8 tednov. Prostovoljni zavarovanci izgube pravico do podpore, ako zavarovalnih prispevkov ne plačali že 4 tedne.

Lahkomišljenost, zanikernost in slaba uprava ne bo rodila uspeha v nobenem gospodarskem redu, ker če bi tu ne bilo kazni, bi prenehalo vse gospodarsko življenje in blagostanje. Upeljava zadružnega reda privede nedvomno k narodni organizaciji produkcije in izmenjave, ali tudi v najbolj zdravi organizaciji narodnega gospodarstva se morejo hraniti le zdrave gospodarske jednote, a nikakor gnezda zanikernosti in nepoštenja.

Te in druge podrobnosti, ki se z njimi tukaj ne moremo pečati, ne odločujejo; odločilnega pomena pa je vprašanje, ali je osnova zadružnega sistema dana v gospodarskem in kulturnem razvoju ljudstva. To pa mora spoznati vsak, kdor trezno gleda gospodarsko in socialno življenje. Kakor je blazna vera preobledenih liberalcev v nespremenljivost sedanjega družabnega reda, tako blazna je tudi misel, da bi se ta dal nadomestiti z centralistično kolektivističnimi monopoli. Nova družba izide neposredno iz sedanjih gospodarskih oblik in njihovih raznoterosti. Lete ne bodo odstranjene, temveč spremenjene — spremenjene v smislu socialnih sil, ki danes gibljejo ljudstvo in ki bodo njihovo spremembo prisilile.

Zadružna sprememba socialnega in gospodarskega življenja se javlja kot edina možna in naravna rešitev razrednih protislovij današnje družbe. Ni dvoma, da je današnji mezdni delavec prehodni tip socialnega razvoja in da socialni razvoj prihaja že v kritično stanje. Revolucijska doba, katero še preživljamo, nam jasno odkriva vulkanska tla namezdnitva; njegovi izbruhi ogrožajo gospodarsko in politično eksistenco (obstoj) narodov. Boljševizem je upor namezdnitva, kot je imel Rim svoje upore sužnje in doba tlakovanja svoje kmečke vojske. Plameni, ki ližejo od vzhoda k zahodu, morajo prepričati vsakega, da je izprememba stanja mezdne delavca v narodnogospodarskem življenju postala kategorična zahteva naše civilizacije.

(Dalje prih.)

Mariborska eskomptna banka, Maribor

Tegethofova ulica števil. 11.

Podružnica: Murska Sobota in Velikovec.

Prevzema denarne vloge in izvršuje vsakovrstne bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Jadranska Banka podružnica Maribor.

Sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji. Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Šibenik, Zadar, Zagreb; Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.

Restavracija v „Narodnem domu“ v Mariboru

HINKO KOSIC

se priporoča za obilen obisk.

Priporečajoč dobro postrežbo, vedno sveže pivo, domača prista vina in dobro kuhinjo po zelo znižanih cenah, prosim za obilen obisk

FRANJO STIKLER
Restavracija juž. kol. Maribor.

Priporočam slavnemu občinstvu zalogo manufakture in vsakovrstnih v to stroko spadajočih predmetov po najnižjih dnevnih cenah

Rudolf Niefergal

trgovina, Koroška ul. 1, Maribor.

Šajkače (čepice)

za častnike, orožnike in uradništvo se dobijo zopet pri: **LJUDOVIT ROT**, krznar, Ljubljana, Gradišče št. 7. Istotam se proda šivalni in pletilni stroj.

Naročnikom! Pri naročanju pošiljajte upravništvu natančen naslov!

Prva jugoslov. tovarna za usnje in čevlje

na Bregu pri Ptujju

je pričela z izdelovanjem torbice in drugega galanterijskega blaga iz najfinejšega usnja. V zalogi ima tudi prvovrstne gamaše lastnega izdelka. Naročila se izvršujejo po najnižjih cenah.

JURJEVO

Terpentinovo čisto izločilo za čevlje razpošilja tovarniška zaloge M. TREBAR, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 6. Telefon št. 539.

Slavnemu občinstvu se priporoča kavarna „CENTRAL“

poleg Zmajevoga (Jubelejnega) mestu

Lastnik STEVO MIHOLIČ.

Priporočljive tvrdke

Sv. Lovrenc na Pohorju:

Alojz Jäger trgovina z mešanim blagom	Feliks Hainschko usnjar
Anton Brezočnik lesna trgovina	Karol Piskni čevljar
Jakob Novak hotelir in lesni trgovec	Julija Sabadi pekarna

Ljubljana:

Srečko Potočnik krojaška delavnica Šelenburgova ulica
Brata Rožič Sobno in dekorativno slikarstvo in pisarstvo Vegova ul. 8 — Soteska 1
Anton Černe graver, Dvorni trg 1 Katalog franko

Oglašajte v „Novi Pravdi“

Ali bi kupil mojemu malemu za god? —

Moj zverinjak

knjižica ne šim malim za zabavo in pouk s 45 slikami in k temu spadajočim besedilom

Cena 20 kron.

Dobiva se v Ljubljani v Zvezni knjigarni, Marijin trg 8
Zvezni tiskarni, Stari trg 19, 1.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro- in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Šibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji tu- in v inozemstvu

Christoph & Unmack d. d.

glavno obratovališče NIESKY, OBERLAUSITZ (Gornja Lužica).

Postranska obratovališča: Černhausen na Čehoslovaškem in Kopenhagen (Kodanj)

se priporoča za hitro izdelavo enodružinskih, dvodružinskih in večdružinskih hiš po Döckerjevem sistemu. Vile in stanovanjske hiše bločne oblike vseh slogov, dalje industrijske stavbe, velikanske tvorniške delavniške lope, prekrivja za kolodvore, klavnice, tržnice, mostovi, strojnice, gledališča za kino, razstavne dvorane, garaže, cerkvene strehe, vodne naprave, bolnice po paviljonskem sistemu itd. Strešni stoli brez motečih opor. — Cenjena vprašanja na upravništvo „Jugoslavije“ pod Christoph & Unmack, A. G. — Več v besedilu lista.